

אחיו למלכות... ואני בנו של יצהר הייתי ראוי להיות על משפחתי נשיא... הריני חולק ומבטל כל מה שנעשה על ידו, לפיכך היתה מחלקתו.

¹⁵ (שם קרח, א)

ויקח קרח, מה כתיב למעלה מן הענין, דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם ועשו להם ציצית (במדבר טו). קפץ קרח ואמר למשה אתה אומר ונתנו על ציצית וגו' (הכנף פתיל

תכלת). טלית שכולה תכלת מה היא שתהא פטורה מן הציצית. אמר לו משה חייבת בציצית. א"ל קרח טלית שכלה תכלת אינה

פוטרת עצמה וארבעה חוטין פוטר אותה¹⁶ בית מלא ספרים מהו שתהא פטורה מן המזוזה, א"ל חייבת במזוזה. א"ל כל התורה כולה,

ולתאדים פני ציר מצוה ציצית

תכלת // בו בלילה האריג מאתים

טליות [תכלת] / זורזו ולבשו / ושאלו / ואז בושו //

מה יכשירו שני חוטי תכלת // לקסות

כולה תכלת

חכם לב השיבם בית מלא ספרים //

חייב במזוזה פשינון סדרים¹³

טעם פיהם / ניתבא עליהם //

נמו לא נעלה וירדו הם וכל אשר להם¹⁴

18. "חכם לב" — זה משה ע"ש הפסוק "חכם לב יקח מצות" (משלי י, ח). שנדרש בתוספתא

סוטה ד, ז, עמ' 299 ובמכילתא דר"י בשלח, פתיחתא, עמ' 78, על משה; "שינון סדרים" — הפייטן רומז לרע"ה פרשיות שבתורה, שאינן פוטרות את הבית מחובת מזוזה כמו במדרש המקביל; ל"פרשיות" קורא הפייטן סדרים. המספר רע"ה סדרים שבתנחומא תמוה, שהרי לפי סדר הקריאה התלת שנתי שהיה נהוג בא"י, הגיע מספר הסדרים, לפי רשימות שונות שבכת"י, לקמ"א, קנ"ד, קס"ז ולכל היותר לקע"ה. עי' מ. מרגליות, החילוקים שבין אנשי מזרח ובני א"י, עמ' 169; מסכת סופרים טז, ח, מהדורת היגר, עמ' 291; "ששכר יואל", כתר משנת ה' אלפים ועשרים לבה"ע, בקריית ספר, כרך לח (תשכ"ג), עמ' 126—132; חידושי הרש"ש והרד"ל לבמ"ר יח ב. בדברי הפייטן אין מספר.

14. פיוטי ינאי, עמ' קצב. הפייטן רומז שפיהם הכשילם, כמו בדרשה המקבילה בתנחומא קרח,

ג: "לא נלך לא נבא אין כתיב כאן אלא לא נעלה... פתחו פיהם לפורענות לומר שהם מתים בירידה ולא בעליה".

15. העניין הובא גם בת"ב קרח, ג; במ"ר יח, ב; ילקוט קרח, תשנ, בשם תנחומא.

16—17 האגדה הובאה גם בירושלמי סנהדרין פ"י ה"א, כז, ד; בבלי סנהדרין קי, א; ת"ב

קרח, ד; במ"ר יח, ג; מדרש משלי יא, כז; תרגום יונתן, במדבר טז, ב, אולם דברי הפייטן מתאימים בתכנם ובסגנונם לנוסח תנחומא. המספר "מאתים טליות" שבדברי הפייטן לא נמצא בירושלמי דפוס ויניציא, אבל נמצא בנוסח ירושלמי שבגניזה (עי' שרידי הירושלמי, עמ' 260, שורה 36). בבבלי, בתנחומא ובתרגום יונתן נזכרו "חמשים ומאתים טליות"; ינאי מזכיר "שני חוטי תכלת" ובתנחומא "ארבעה חוטין"; עניין "רע"ה פרשיות התורה" בתנחומא המקביל ל"שינון סדרים" שבדברי ינאי, לא נזכר בבבלי וירושלמי; גם דברי הפייטן "טעם פיהם וכו' נמו לא נעלה וירדו הם וכל אשר להם" נזכר במקבילות בתנחומא, ולא בבבלי ולא בירושלמי; בילקוט משלי, תתקנ"ו, הובא בשם

פרק שנים עשר

רע"ה פרשיות שיש בה, כולן אין פוטרות את הבית ושתי פרשיות שבמזוזה פוטרות את הבית, אמר לו דברים אלו לא נצטוית עליהם ומלבך אתה בודאם הה"ד ויקח קרח...

כשאמר משה ונתנו על ציצית הכנף פתיל תכלת, מה עשה קרח, מיד צוה ועשה מאתים וחמשים טליתות תכלת. ונתעטפו בהן אותן חמשים ומאתים איש ראשי סנהדראות שקמו על משה, כענין שנאמר ויקומו לפני משה ואנשים מבני ישראל חמשים ומאתים. ומי הם, נשיאי העדה קרואי מועד אנשי שם. עמד קרח ועשה להם משתה ונתעטפו כולן בטליתות תכלת, ובאו בני אהרן ליטול מתנותיהן חזה ושוק הימין, עמדו כנגדן ואמרו להם מי צוה אתכם ליטול כך לא משה, לא נתן לכם כלום שלא דבר עמו המקום מזה וכו'. (שם, ב) ¹⁷ ויקח קרח. לקח טליתו והלך ליטול עצה מאשתו, בשעה שאמר לו הקב"ה למשה קח את הלויים מתוך בני ישראל וטהרת אותם וכה תעשה לטהרם וגו' (במדבר ח), מיד עשה משה כן לקרח. התחיל לחזור על כל ישראל לא היו מכירין אותו. אמרו לו מי עשה כך, אמר להם משה עשה בי כך, ולא עוד אלא נטלוני בידי ורגלי והיו מניפין אותי ואומרים לי הרי

תנחומא. בעניין חוטי התכלת שבציצית ישנן שלש שיטות בספרי הראשונים. א. דעת הרמב"ם בהלכות ציצית פ"א ה"ו: „ויהיה אחד משמנה החוטים חוט תכלת והשבעה לבנים". עי' גם שו"ת הרמב"ם מהדורת בלאז, כרך ב, סי' רפו, עמ' 538, בתשובה לחכמי לונגל. ב. דעת בעל „הערוך", ערך תכלת: שני חוטי תכלת וששה לבנים, וכן דעת הראב"ד בהשגה על הרמב"ם שם. ג. דעת רש"י ובעלי התוספות (מנחות לח, א, ד"ה התכלת) שני חוטי תכלת ושני חוטים לבן (כפולים, שהם ארבעה חוטים לבנים וארבעה חוטי תכלת). וכן דעת בעל העיטור (הלכות ציצית דף סז, ב, דפוס צילום, ניו-יורק תשט"ז). דעת הפייטן, המונה „שני חוטים", מתאימה לשיטת רש"י ובעלי התוספות, או כדעת בעל הערוך והראב"ד אם כוונתו לחוט אחד כפול לשנים; עי' בספרו של רבי גרשון חנוך ליינר מראדזין, פתיל תכלת, ירושלים תשכ"ג. [עכשיו ראיתי דיון בעניין זה בערוגת הבושם לרבינו אברהם ב"ר עזריאל, מהדורת א. א. אורבך, ח"ג, עמ' 223—224].